

XI Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Kraków–Lwów. Książki,
czasopisma, biblioteki XIX i XX wieku”, Kraków,
15–16 listopada 2011 roku

W dniach 15–16 listopada 2011 roku w Krakowie odbyła się XI konferencja z cyklu: „Kraków–Lwów. Książki, czasopisma, biblioteki XIX i XX wieku”. Konferencję tradycyjnie zorganizował Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie (dalej: UP). Tym razem na konferencję przybyło 68 uczestników ze wszystkich niemal ośrodków akademickich z Polski oraz goście z ośrodków zagranicznych: ze Lwowa, z Drohobycza i z Iwano-Frankowska.

W imieniu organizatorów konferencję otworzył dziekan Wydziału Filologicznego UP, prof. UP dr hab. Bogusław Skowronek, wyrażając zadowolenie z tak licznie przybyłych badaczy historii książki i bibliotek oraz życząc uczestnikom owocnych obrad. Następnie gości przywitała dyrektor Instytutu Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa prof. UP dr hab. Halina Kosętka, która krótko przypomniała historię konferencji z cyklu „Kraków–Lwów” i podkreśliła zasługi i zaangażowanie pomysłodawcy cyklu – obecnego na obradach – prof. dra hab. Jerzego Jarowieckiego.

Po oficjalnym rozpoczęciu konferencji nastąpiła część plenarna obrad. Przewodziły jej kolejno: prof. H. Kosętka i prof. UP dr hab. Grażyna Wrona. Jako pierwsza wystąpiła prof. UP dr hab. Maria Pidłypczak-Majerowicz, która w referacie pt. *Polskie badania proveniencyjne w literaturze fachowej bibliotekarskiej w zakresie zasobów lwowskich i krakowskich* omówiła dotychczasowy dorobek bibliologów w tym zakresie oraz wskazała na konieczność prowadzenia dalszych badań proveniencyjnych, które ujawniałyby kształtowanie się kolekcji bibliotecznych, drogę książek czy zainteresowania właścicieli poszczególnych księgozbiorów. Referentka podkreśliła także potrzebę koordynacji tych badań w Polsce.

Celem referatu dr Aleksandry Lubczyńskiej z Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach (dalej: UJK) było pokazanie perspektyw badawczych, jakie rysują się w związku z problematyką działalności wydawniczej ruchu narododemokratycznego w Galicji na przełomie XIX i XX wieku, a ściślej z rolą działalności nakładowej endecji w tworzeniu i realizowaniu założeń programowych stronnictwa oraz rolą inteligencji skupionej wokół tworzonych i prowadzonych przezeń oficyn wydawniczych w życiu kulturalnym, oświatowym, społecznym i politycznym Galicji tamtego okresu.

Doktor Ewa Wójcik z UP w omówiła problemy metodologiczne, na jakie narażony jest badacz lwowskiego rynku wydawniczego okresu międzywojennego z uwagi na fakt, że niezwykle trudna jest identyfikacja niektórych wydawców czy ustalenie chronologii wydań. Autorka zaprezentowała też możliwości pracy w programie Micro-Isis, służącym do tworzenia bibliograficznej bazy danych, obejmującej druki lwowskie.

Po wygłoszeniu tych trzech referatów nastąpiło uroczyste otwarcie wystawy poświęconej antykwariatowi Kamińskich w Krakowie i jego zasobom, którego dokonał dr Grzegorz Nieć z UP. Na otwarciu wystawy obecna była bratanica założyciela antykwariatu Stefana Kamińskiego (1907–1974) – Krystyna Kamińska-Samek.

Po przerwie na zwiedzanie wystawy głos zabrała prof. dr hab. Grażyna Gzella z Uniwersytetu im. Mikołaja Kopernika (dalej: UMK), która przypomniała postać Ottona Hołyńskiego, lwowskiego księdza i wydawcy oraz redaktora kilku pism, tj. „Chaty” i „Nowin”, przeznaczonych dla ludu, oraz „Unii”, „Wiadomości Kościelnych” i „Bonusa Pastora”, przeznaczonych dla osób duchownych. Autorka dokonała analizy treściowej pism, a w podsumowaniu wskazała na rolę, jaką odgrywały one dla swojej publiczności czytelnicznej.

Drugim referentem w tej części obrad był dr Janusz Kostecki z Biblioteki Narodowej. Autor omówił działania carskiej cenzury zagranicznej wobec oferty wydawców krakowskich w okresie po powstaniu styczniowym do 1904 roku z uwzględnieniem podziału piśmiennictwa na działy oraz podziału odbiorców. Wymienił także najczęściej i najrzadziej kwestionowane serie wydawnicze i autorów.

Doktor Renata Samotyj z Politechniki Lwowskiej w referacie pt. *Koncepcja architektoniczna bibliotek Lwowa – historyczne i współczesne problemy organizacji przestrzennej* podjęła próbę charakterystyki zależności kształtu architektonicznego bibliotek od okresu historycznego, kultury i tradycji kraju, w którym funkcjonują, a także od możliwości finansowych i poglądów estetycznych ich założycieli. Następnie omówiła koncepcje architektoniczne bibliotek Lwowa, wskazując, że w przypadku niektórych konieczna jest ich rekonstrukcja lub renowacja.

Po dyskusji i przerwie obiadowej wznowiono obrady, tym razem już w sekcjach. W sekcji pierwszej, prowadzonej przez prof. UP dr hab. Marię Konopkę, jako pierwsza głos zabrała Elżbieta Pokorzyńska z Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego z Bydgoszczy (dalej: UKW), która w swoim referacie podjęła próbę porównania środowisk introligatorskich Warszawy, Krakowa i Lwowa w XIX i I połowie XX wieku pod względem ilościowym i strukturalnym, rozwoju technicznego branży, klienteli, w tym szczególnie bibliotek i bibliofilów, organizacji zawodowych oraz szkolnictwa w zakresie introligatorstwa. Autorka zaprezentowała także (za pomocą prezentacji komputerowej) czołowe warsztaty i ich prace.

Doktor Hanna Kowalska z Biblioteki Uniwersytetu Wrocławskiego omówiła dorobek lwowskich XIX-wiecznych wydawców, w tym: Piotra Pillera, Karola Wilda, H. Kallenbacha, Jana Milikowskiego, a po 1863 roku firm: Jakubowskiego i Zadurowicza, Seyfartha i Czajkowskiego oraz Gubrynowicza i Schmidta – w zakresie wydawnictw muzycznych, na tle rozwoju życia muzycznego i działalności towarzystw śpiewaczych we Lwowie w XIX wieku.

Kolejna prelegentka, prof. UJ dr hab. Anna Gruca, przedstawiła repertuar wydawniczy galicyjskich nakładców indywidualnych, charakteryzując go w odniesieniu do potencjalnych czytelników.

Doktor Adam Ruta z UP zajął się sprawami książki, obecnymi na łamach kilku czasopism: krakowskiego konserwatywnego „Czasu”, lwowskich dzienników: ludowego „Kurier Lwowski” i organu austriackich władz zaborczych – „Gazety Lwowskiej”. Autor przeanalizował formy zamieszczanych reklam, ich treść, ze zwróceniem uwagi na reklamy publikacji jubileuszowych, sezonowych i tzw. best-sellerów oraz na częstotliwość i powtarzalność anonsów.

Po przerwie przewodnictwo nad obradami objęła prof. A. Gruca. Pierwszym prelegentem był prof. UMCS dr hab. Antoni Krawczyk. Celem jego referatu było pokazanie zjawiska przenikania druków wydawanych w Galicji do Cesarstwa Rosyjskiego i ich ocena przez cenzurę zagraniczną. Autor oparł swoją analizę na źródłach z lat 1852–1855 przechowywanych w Archiwum Państwowym w Lublinie.

Z kolei dr Alfred Toczek z UP prześledził działalność historyków lwowskich – polskich i ukraińskich, m.in. Ludwika Kubali, Romana Pilata, Ksawerego Liskego, Antoniego Prochaski, Oswalda Balzera, Myhajły Hruszewskiego, Stepana Tomaszewskiego i Antina Petruszewicza – w zakresie edycji źródeł. Edycje z przełomu XIX i XX wieku w znaczny sposób przyczyniły się do rozwoju naukowej historiografii polskiej i ukraińskiej.

Ostatnim prelegentem w tej sekcji pierwszego dnia obrad był mgr Krzysztof Chachaj z Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. H. Łopacińskiego w Lublinie. Tematem jego referatu była działalność Towarzystwa Miłośników Przeszłości Lwowa – polskiej instytucji społeczno-kulturalnej, prowadzącej badania historyczne i dokumentacyjne dotyczące Lwowa i okolic oraz działalność wydawniczą – w postaci serii „Biblioteka Lwowska”. Autor scharakteryzował serię pod względem treści oraz pod względem cech typograficzno-wydawniczych.

Obrady w sekcji „Czasopisma” odbywały się najpierw pod przewodnictwem prof. UJK dr hab. Jolanty Chwastyk-Kowalczyk, a po przerwie – doc. dr Lidiya Lazurko z Uniwersytetu Pedagogicznego w Drohobyczu. Jako pierwszy wystąpił dr Adam Bańdo z UP, który przedstawił historię krakowskiego „Czasu” – konserwatywnego pisma, założonego w 1848 roku w świetle dwóch ksiąg pamiątkowych, wydanych na okoliczność 50. i 90. rocznicy ukazania się pierwszego numeru oraz na podstawie tekstów jubileuszowych, zamieszczanych na łamach gazety. Teksty te bowiem stanowią doskonale źródło informacji pomocnych do opracowania monografii pisma.

Docent dr L. Lazurko w swoim referacie przybliżyła dzieje i znaczenie dla polskiej historiografii pierwszego lwowskiego fachowego pisma historyków – „Kwartalnika Historycznego”, ukazującego się od 1887 roku. Pismo prezentowało niezwykle wysoki poziom, oparte było na rzetelnych badaniach źródłowych. Autorka przypomniała także sylwetki czołowych historyków lwowskich przełomu XIX i XX wieku – Oswalda Balzera, Fryderyka Papego i Antoniego Semkowicza.

Celem referatu doc. dra Wasyla Pedrycza z Technicznego Uniwersytetu Narodowego w Iwano-Frankowsku była analiza tematyczna czasopisma „Literaturno-nau-

kowy wisnyk”, ukazującego się we Lwowie w latach 1898–1906. Znaczenie pisma, według Autora, polegało na tym, że na jego łamach publikowali swój dorobek twórcy piszący po ukraińsku, a zamieszkujący różne ziemie: Wielką Ukrainę, Galicję i Bukowinę.

Kolejny referent, ks. dr Andrzej Kaleta z UJK, podjął próbę charakterystyki przeznaczonych dla katechetów „Miesięcznika Katechetycznego i Wychowawczego”, ze szczególnym uwzględnieniem spraw książki, jej reklamy i roli w procesie dydaktycznym.

Doktor Lidia Snicarczuk z Biblioteki im. Stefanyka we Lwowie omówiła współpracę narodów: polskiego i ukraińskiego w tworzeniu wspólnych przedsięwzięć prasowych, m.in. pism: „Sioło”, „Osnowa”, „Switło”, oraz przeznaczonych dla polskiego i ukraińskiego czytelnika czasopism fachowych: „Stenografa Polsko-Ruskiego”, „Gazety Mleczarskiej” i „Czasopisma dla spółek rolniczych”.

Po przerwie głos zabrał dr Emil Noiński z Muzeum Niepodległości w Warszawie, który na podstawie prasy odtworzył i zrelacjonował przebieg uroczystości pogrzebowych gen. Antoniego Jeziorańskiego, uczestnika galicyjskiej i węgierskiej Wiosny Ludów, działacza emigracyjnego, dowódcy powstania styczniowego, który ostatnie lata życia spędził we Lwowie, gdzie został pochowany. Jego pogrzeb przerodził się w patriotyczną manifestację, w której wzięło udział około 20 tysięcy mieszkańców Lwowa, chcących wyrazić swoją cześć dla tego wielkiego Polaka. Swoją analizę Autor oparł na artykułach zamieszczonych m.in. w „Gazecie Narodowej”, „Czasie”, „Gazecie Krakowskiej”, „Nowej Reformie” i „Gazecie Lwowskiej”.

Referat dr Małgorzaty Derkacz z Uniwersytetu Wrocławskiego poświęcony był kwestii sprowadzenia zwłok i organizacji pogrzebu Juliusza Słowackiego w Krakowie w świetle „Jednodniówki ku czci Juliusza Słowackiego” z 1904 roku, która dotyczyła okoliczności i ceremoniału drugiego – krakowskiego – pogrzebu poety. Autorka omówiła także relacje z tego zdarzenia, pojawiające się na łamach krakowskiej prasy w 1927 roku.

Doktor Dorota Kamińska w swoim referacie podjęła próbę wskazania charakterystycznych cech, odróżniających czasopisma popularnonaukowe od naukowych na przykładzie zawartości treściowej wybranych periodyków Krakowa i Lwowa XIX wieku, należących do grupy czasopism humanistycznych. Autorka poddała analizie m.in. następujące czasopisma krakowskie: „Monitor Różnych Ciekawości”, „Przegląd Polski”, „Pszczółkę Krakowską”, „Rozmaitości Naukowe”, „Przegląd Etnograficzno-Historyczny” oraz lwowskie: „Dziennik Literacki”, „Pamiętnik Galicyjski”, „Przegląd Lwowski”, „Przegląd Społeczny”, „Przewodnik Naukowy i Literacki” oraz „Tydzień”.

Profesor UP dr hab. Grażyna Wrona przedmiotem naukowej analizy uczyniła grupę krakowskich (7 tytułów) i lwowskich (13 tytułów) czasopism popularnonaukowych z różnych dziedzin, ukazujących się w latach 1918–1939. Autorka dokonała charakterystyki prasoznawczej tego zbioru oraz próby powiązania ich rozwoju z dominującym wówczas modelem popularyzacji nauki, także w zależności od kategorii odbiorcy.

Jako ostatnia wystąpiła mgr Renata Zając z UP. W referacie pt. *Czasopisma popularnonaukowe wydawane w Krakowie w latach 1945–1989* przedstawiła rozwój popularnonaukowego czasopisma przyrodniczego „Wszechświat” oraz przypominała krakowski okres w dziejach czasopism: „Poznaj Świat”, „Urania” i „Ziemia”. Prelegentka przeanalizowała też zawartość dwóch dodatków do „Dziennika Polskiego”: „Nauki, Techniki, Gospodarki” oraz „Horyzontów” w zakresie informowania o dokonaniach krakowskich uczelni i instytutów naukowo-badawczych w okresie od 1945 do 1989 roku.

W ramach sekcji trzeciej „Biblioteki, księgozbiory, kolekcje” wygłoszono 8 referatów. W pierwszym z nich dr Małgorzata Mirek z Nowego Sącza poddała analizie księgozbiór prywatny profesora historii naturalnej na Uniwersytecie Lwowskim i Uniwersytecie Krakowskim Baltazara Haqueta (1740–1815). Analizą objęła 161 tytułów w 243 woluminach i 5 tytułów czasopism w 12 woluminach – pod względem autorów, nakładców, języka, treści oraz formy. Dwa kolejne referaty były przypomnieniem wybitnych bibliotekarzy, których dorobek jest ciągle aktualny i służy do dzisiaj. Doktor Artur Znajomski z UMCS mówił o Władysławie Wisłockim, najpierw kustosz Biblioteki Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, a następnie Biblioteki Jagiellońskiej – inicjatorze wielu pionierskich przedsięwzięć bibliograficznych na czele z „Przewodnikiem Bibliograficznym” (1878). Z kolei prof. UR dr hab. Adrian Uljasz przedstawił postać Jana Czubka (1849–1932) – filologa i tłumacza, uczonego i pedagoga, bibliotekarza i bibliografa. Szczególną uwagę zwrócił na zasługi J. Czubka jako bibliotekarza Biblioteki Gimnazjum Św. Anny w Krakowie i Biblioteki Akademii Umiejętności, przede wszystkim w zakresie katalogowania rękopisów Biblioteki AU oraz publikowania książkowych katalogów rękopisów. W konkluzji Autor stwierdził, że J. Czubek był przykładem naukowca łączącego z sukcesem pracę naukowo-badawczą i bibliotekarską.

Na zakończenie pierwszej części obrad prof. UJK dr hab. Jolanta Dzieniakowska w referacie *Czarna Kamienica czy pałac Łozińskiego? O projekcie przekazania biblioteki Jana Kasprowicza królewskiemu stołecznemu miastu Lwów* na podstawie źródeł archiwalnych i drukowanych przedstawiła okoliczności związane z powstaniem projektu przekazania biblioteki Jana Kasprowicza miastu Lwów oraz starania żony poety, Marii, zmierzające do pomyślnego sfinalizowania tego projektu.

Po przerwie przewodnictwo w obradach przejęła prof. J. Dzieniakowska, a pierwszy referat wygłosiła mgr Halina Grzywacz z UP w Krakowie. Prelegentka przybliżyła początki rozwoju instytucji udostępniania książki – bibliotek i wypożyczalni w Podgórzu – królewskim wolnym mieście (utworzonym w 1794 r. decyzją władz austriackich) – późniejszej dzielnicy Krakowa. Podstawą analizy były materiały archiwalne i biblioteczne, źródła drukowane, wspomnienia i zawartość lokalnego czasopisma „Podgórzanin”.

Celem artykułu dr Anny Dymmel z UMCS była analiza księgozbiorów lubelskich prawników pod kątem obecności w nich druków lwowskich i krakowskich. Autorka przeprowadziła kwerendę 42 inwentarzy notarialnych z lat 1810–1863, znajdujących się w Archiwum Państwowym w Lublinie. Na jej podstawie stwierdziła, że

największym zainteresowaniem cieszyły się przede wszystkim książki prawnicze, ale także galicyjskie wydawnictwa poradnikowe, dzieła historyczne oraz literatura piękna. Z kolei dr Halina Rusińska-Giertych z Uniwersytetu Wrocławskiego analizie treściowej i formalnej poddała księgozbiór oo. Franciszkanów we Lwowie, na podstawie inwentarzy z lat 1898–1903.

Autorka ostatniego w tym dniu wystąpienia, dr Beata Langer z UP, przypomniała sylwetkę Stanisława Wasylewskiego – dziennikarza, eseisty, krytyka literackiego, a także stypendysty i pracownika Ossolineum we Lwowie.

Dopełnieniem obrad w każdej sekcji były momentami burzliwe dyskusje, zwłaszcza wtedy, gdy poglądy wymieniali naukowcy-pasjonaci o zbliżonych zainteresowaniach i przedmiocie badań. Zadawano też dużo pytań wynikających z zaciekawienia podejmowanym tematem, w celu poszerzenia własnej wiedzy. Pytany miał wówczas możliwość rozwinąć temat szerzej, niż dane mu to było w referacie.

Pierwszy dzień obrad zakończył się uroczystą kolacją w hotelu „Krakowiak”.

Drugi dzień to najpierw obrady w sekcjach, a potem plenarne. Sekcji pierwszej „Dzieje książki i ruchu wydawniczego” przewodniczył prof. UW dr hab. Dariusz Kuźmina. Jako pierwszy wystąpił prof. dr hab. Krzysztof Woźniakowski z UP, który poddał analizie serię 15 maszynopisowych książeczek Adama Włodka, wykonanych przezeń osobiście w latach 1941–1944 chałupniczą techniką, ręcznie ozdabianych i oprawianych, a zawierających jego młodzieńcze wiersze, utwory dla dzieci oraz przekłady liryki Rainera Marii Rilkego. Tomiki te zaliczane są dziś do cimeliów konspiracyjnego ruchu wydawniczego Krakowa lat wojny i okupacji.

Doktor Agnieszka Chamera-Nowak z UW omówiła sytuację książki w województwie krakowskim w świetle dokumentów powstałego w 1951 roku Centralnego Urzędu Wydawnictw, Przemysłu Graficznego i Księgarstwa, który przejął zcentralizowane zarządzanie procesami produkcji i dystrybucji książek w Polsce. Doktor Marta Pękalska z Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu przypomniała natomiast tużpowojenny okres Wydawnictwa Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, kiedy to Wydawnictwo miało swoją siedzibę w Krakowie.

Przedstawiciel gospodarzy, dr Grzegorz Nieć, omówił okoliczności i powody, dla których Kraków stał się przodującym ośrodkiem antykwarycznym w Polsce po 1945 roku i pokazał, jak wygląda dzisiejszy krakowski rynek antykwarski.

Po krótkiej przerwie i zmianie przewodniczącego obrad – prof. D. Kuźminę zastąpił prof. K. Woźniakowski – głos zabrał kolejny przedstawiciel gospodarzy, dr Michał Rogoź, który mówił o repertuarze wydawniczym Wydawnictwa Literackiego w latach 1953–1989 w zakresie książek dla dzieci i młodzieży. Okazało się, że najpoczytniejszymi wówczas autorami byli: Kornel Makuszyński, twórca – wraz z rysownikiem Marianem Walentynowiczem – postaci Koziołka Matołka oraz Stanisław Pagaczewski – autor cyklu książek o Profesorze Baltazarze Gąbce.

Doktor Magdalena Przybysz-Stawska z Uniwersytetu Łódzkiego omówiła formy promocji (lub szerzej: obecności) książki na łamach „Przekroju” w dwóch ostatnich latach jego funkcjonowania w Krakowie: 2000–2001. Autorka zbadała, w jakim

stopniu w tym czasie pojawiała się na jego łamach informacja o literaturze, jaką przybierała postać i jaką funkcję mogła pełnić.

Ostatni referat wygłosiła dr Agnieszka Fluda-Krokos z UP. Przedmiotem jej zainteresowania była postać pochodzącego z łemkowszczyzny artysty grafika Tyrsusa Wenhrynowicza, autora wielu grafik i ekslibrisów. Charakterystykę jego twórczości Autorka przeprowadziła na podstawie zbioru ekslibrisów przechowywanych w Bibliotece Naukowej PAU i PAN w Krakowie.

Sekcji „Czasopisma” przewodniczyła najpierw prof. G. Gzella, a następnie prof. dr hab. Witalij Telwak z Państwowego Uniwersytetu Pedagogicznego w Drohobyczu. Jako pierwszy wystąpił mgr Marek Miławicki, dominikanin z Krakowa, który omówił prasę katolicką lwowską jako źródło do dziejów polskich dominikanów w okresie międzywojennym. Następnie wspólny referat przedstawili dr Dorota Degan i mgr Marcin Żynda z UMK w Toruniu, którzy na podstawie materiałów przechowywanych w Archiwum Akt Nowych w Warszawie dokonali charakterystyki pisma informacyjno-politycznego „Przegląd Społeczny”, które ukazywało się w Krakowie na przełomie 1930 i 1931 roku. Z kolei dr Wanda Matras-Mastalerz przeprowadziła analizę założonego w 1893 roku w Krakowie dziennika katolickiego „Głos Narodu”.

Goście z Drohobycza, doc. dr Wiktoria Telwak i prof. Witalij Telwak, przygotowali referat, w którym nakreślili sylwetkę ukraińskiego historyka i polityka, członka Ukraińskiej Akademii Nauk – Mychajły Hruszewskiego (1866–1934). Referenci prześledzili echa jego jubileuszu w 1926 roku na łamach lwowskiej prasy.

Po przerwie głos zabrał mgr Jacek Żurawski z TVP z Warszawy, który omówił prasę konspiracyjną, wydawaną w Wilnie i we Lwowie w okresie okupacji. Ówczesna prasa wypełniała obowiązek informowania społeczeństwa o sytuacji w kraju i za granicą, zwalczała propagandę okupantów, a także podtrzymywała nadzieję na powrót obu miast do Polski po zakończeniu działań wojennych. Następnie dr Ewa Fogelzang-Adler z UP poddała analizie konspiracyjne pismo krakowskich socjalistów „Wolność” (1940–1945), zwracając szczególną uwagę na tematykę frontową oraz rozważania na temat przyszłego ustroju Polski. Referat kolejnej prelegentki, prof. J. Chwastyk-Kowalczyk z UJK, dotyczył polskiej prasy uchodźczej w Stanach Zjednoczonych po II wojnie światowej. Referentka prześledziła pojawiające się w niej wątki lwowskie. Ich autorami byli najczęściej lwowianie, którzy nie ze swojej woli opuścili miasto i nie dane im było do niego powrócić – dziennikarze, uczeni, działacze organizacji polonijnych i – czasami – korespondenci z Polski.

Jako ostatni z referentów w tym dniu wystąpił prof. D. Kuźmina. Przedmiotem swojej analizy uczynił ukazujące się od 1946 roku w Krakowie pismo „Nasza Przeszłość”, wydawane najpierw przez Wydawnictwo Instytutu Teologicznego Księży Misjonarzy, a od 1967 roku przez Instytut Wydawniczy „Nasza Przeszłość”. Przez cały okres istnienia pismo stanowiło – i stanowi – forum badawcze nad dziejami Kościoła katolickiego w Polsce.

W sekcji trzeciej „Biblioteki, księgozbiory, kolekcje”, którą prowadziły: najpierw prof. UJK dr hab. Barbara Gierszewska, a po przerwie prof. UJK dr hab. Ewa

Danowska wygłoszono 7 referatów. Przedmiotem pierwszego z nich, mgr Katarzyny Szczeńiak z Uniwersytetu Jagiellońskiego, była kolekcja okładek książkowych autorstwa Jana Bukowskiego, młodopolskiego artysty książki, przechowywanych w zbiorach Biblioteki Głównej Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie. Autorka dokonała charakterystyki twórczości J. Bukowskiego, wskazując na jej specyficzne cechy. Kolejna prelegentka, mgr Maria Wierzbnik z UP, omówiła fragment spuścizny po prof. Marianie Tyrowiczu, wybitnym historyku, badaczu historii XIX wieku, na który składały się m.in. 3 teki tzw. Leopolitanów (m.in. mów żałobnych, listów, przewodników, kalendarzy, biografii i in.).

Wystąpienie dr. Kazimierza Adamczyka z UKW pt. *Z Krakowa i Lwowa do Bydgoszczy. Witold Bełza i jego współpracownicy w Bibliotece Miejskiej w Bydgoszczy* dotyczyło pracowników Biblioteki Miejskiej, którzy swoimi życiorysami byli związani z Lwowem i Krakowem, ponieważ tam zdobywali wykształcenie lub doświadczenie w pracy bibliotekarskiej.

W kolejnym referacie dr Sabina Kwiecień z UP podjęła próbę przedstawienia historii żydowskich księgozbiorów i bibliotek istniejących w Krakowie w XX wieku, m.in. powstałych na początku wieku: Biblioteki judaistycznej „Ezra”, Biblioteki Domu Modlitwonego, Czytelni dla kobiet narodowości żydowskiej „Ruth”; powstałych w okresie międzywojennym: Czytelni Ludowej Jedność, Biblioteki i Czytelni Publicznej Esra, Czytelni Towarzystwa Żydowskiej Inteligencji Pracującej im. dr. Maksa Rosenfelda i Żydowskiej Biblioteki im. J. L. Pereca. Z okresu powojennego analizie poddano m.in. Bibliotekę Centrum Kultury Żydowskiej i Żydowską Bibliotekę im. Rabina Remu.

Referat mgr Jadwigi Wielgut-Walczak z Biblioteki ASP w Krakowie był poświęcony analizie przechowywanej w BG ASP interesującej kolekcji XIX-wiecznych książek japońskich i chińskich, zarówno pod kątem tematycznym, jak też atrakcyjnej formy wydawniczej i proveniencji.

Doktor Bożena Pietrzyk z Biblioteki Głównej UR w Krakowie przypomniała historię i obecną organizację swojej Biblioteki, w tym jej zadania, strukturę, pracowników. Drugą część wystąpienia stanowiła prezentacja działającego w Bibliotece systemu komputerowego VTLS/Virtua oraz dostępnych baz danych. W podsumowaniu Autorka przedstawiła główne kierunki rozwoju Biblioteki.

Obrady w tej sekcji zakończyło wystąpienie mgr Renaty Ciesielskiej-Kruczek z UP. Celem jej referatu była charakterystyka specjalistycznych bibliotek anglojęzycznych, działających w Krakowie od początku XX wieku. Przedmiotem analizy były m.in.: Biblioteka Instytutu Filologii Angielskiej UJ, Biblioteka Sekcji Angielskiej Instytutu Neofilologii UP, Biblioteka Katedry Amerykanistyki UJ i Biblioteka Katedry UNESCO UJ.

Po obradach w sesjach odbyła się sesja plenarna z trzema referatami. Przewodniczyła jej, tak jak poprzedniego dnia, prof. H. Kosętka, dyrektor Instytutu Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa UP. Jako pierwsza głos zabrała prof. E. Danowska. W referacie *Spuścizny uczonych związanych ze Lwowem w zbiorach rękopiśmiennych Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie* przedstawiła sylwetki 9 uczonych

i literatów, którzy – choć nie urodzili się we Lwowie – to tam studiowali lub przez pewien czas mieszkali, tworzyli bądź prowadzili badania naukowe. Tematem wystąpienia mgr Anny Szczepańskiej z Uniwersytetu Warszawskiego była digitalizacja XIX i XX-wiecznych druków lwowskich i krakowskich i ich udostępnianie w sieci. Jako ostatnia wystąpiła prof. B. Gierszewska z UJK. Jej referat pt. *Wykluczeni z historii Lwowa. Zapiski Ukraińców, Żydów, Polaków w pamiętnikach i prozie autobiograficznej po 1939 roku* był efektem analizy pamiętników i prozy artystycznej o charakterze lub z elementami autobiografii ludzi związanych ze Lwowem: Ukraińców, Polaków, Żydów pod kątem ich stosunku do czasów sprzed 1945 roku.

Dwudniowe obrady podsumowała dyr. H. Kosętka, dziękując uczestnikom – zarówno tym, którzy na konferencjach z cyklu „Kraków–Lwów” bywają „od zawsze”, jak i tym, którzy dopiero debiutowali w tym roku – za przygotowanie interesujących referatów, za udział w konstruktywnych dyskusjach, za niepowtarzalną atmosferę, sprzyjającą i badaniom naukowym, i zawiązywaniu naukowych przyjaźni. Jedenastą z kolei konferencję z cyklu „Kraków–Lwów. Książki, czasopisma, biblioteki XIX i XX wieku” należy uznać za udaną.

Aleksandra Lubczyńska